

İSLAM İKTİSADINA GİRİŞ

Muhammad Akram Khan

iktisat yayınları

İktisat Yayınları – 13
İktisat Giriş Dizisi – 1

Muhammad Akram Khan, *İslam İktisadına Giriş*

Çeviren: Gökhan Umut
Çeviri Redaksiyon: Hakan Sarıbaş
Yayına Hazırlayan: Merve Akkuş Güvendi
Musahhah: Muhammed Aydın

Kapak Tasarımı ve İç Tasarım: Furkan Selçuk Ertargin
Kapak Görseli: Sultanahmet Camii Giriş Kapısı, İstanbul

Çeviriye Temel Alınan Metin:
Khan, M.A. (1994). *An introduction to Islamic economics*.
İslamabad, Pakistan: International Institute of Islamic Thought

Baskı: Limit Ofset - Sertifika No: 28397
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit. ZA13 Topkapı - Zeytinburnu / İstanbul
Tel: +90 216 212 567 45 35
1. Baskı: İstanbul, 2017
ISBN: 978-605-67900-0-3

© İktisat Yayınları, 2017

Bütün yayın hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

İktisat Yayınları
Rasimpaşa Mah. Rıhtım Cad. Nemlizade Sok.
Güleryüz Apt. No:9 Daire:3 Kadıköy / İstanbul
Tel / Faks: +90 (216) 418 20 10
www.iktisatyayinlari.com

İktisat Yayınları Nobel Akademik Yayıncılık ve
İslam İktisadi Araştırma Merkezi'nin ortak markasıdır.

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Muhammad Akram Khan
İslam İktisadına Giriş
1. Baskı, xvii + 156 s., 13.5 x 21 cm
Kaynakça ve dizin var.
ISBN- 978-605-67900-0-3
1. İslam İktisadı 2. Piyasa 3. Metodoloji

İSLAM İKTİSADINA GİRİŞ

Muhammad Akram Khan

Çeviren
Gökhan Umut

iktisat
yayınları

İktisat Giriş Dizisi

Bu dizide, iktisatla ilgili temel kavram ve meseleleri açıklayıcı güncel eserler bulunmaktadır. Dizide iktisatın ana konuları, temel yaklaşımlar, kuramlar ve alternatif yaklaşımların yer aldığı çalışmalara yer verilmektedir.

Dizideki Diğer Kitaplar

Khurshid Ahmad, *İslam İktisadi Çalışmaları*

M.Umer Chapra, *İktisadi Tehditler ve İslam*

Abdullah Karadağı, *İslam İktisadına Giriş*

Asad Zaman, *İslam İktisadının Ana Konuları*

M. Kabir Hassan, Mervyn K. Lewis, *İslam ve İktisadi Hayat: Ana Konular ve Metinler*

Muhammad Akram Khan

İslam ekonomisinin ve finansının öncülerinden sayılan Khan, Pakistan (1966) ve İngiltere’de (1967) lisansüstü derecelerini aldı ve Pakistan Denetim Genel Müdürlüğü’ne katıldı. Routledge tarafından basılan Glossary of Islamic Economics and Finance (İslam Ekonomisi ve Finansı Sözlüğü) adlı eser de dâhil olmak üzere İslam ekonomisinin çeşitli veçhelerine dair 20 kitap, 55 araştırma makalesi ve yaklaşık 100 kitap incelemesi yayınladı. 2003’te B.M.’nin Uluslararası Gözetim Ofisi’ne katılıncaya değin Pakistan’ın Genel Denetim Yardımcılığı yaptı.

Gökhan Umut

Lisans eğitimini Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat bölümünde tamamlayan Umut, aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde “Testing for Asymmetry in Okun’s Law: Evidence from Turkey” başlıklı teziyle yüksek lisansını (2013) tamamladı. İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı’nda (OECD) bir yıl süreyle ekonomist olarak görev yapan Umut, halen Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı’nda (TİKA) uzman olarak görev yapmaktadır. Ayrıca Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İktisat (İngilizce) bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

Hep birlikte Allah'ın ipine (İslâm'a) sımsıkı yapışın; parçalanmayın. Allah'ın size olan nimetini hatırlayın: Hani siz birbirinize düşman kişiler idiniz de O, gönüllerinizi birleştirmişti ve O'nun nimeti sayesinde kardeş kimseler olmuştunuz. Yine siz bir ateş çukurunun tam kenarında iken oradan da sizi O kurtarmıştı. İşte Allah size ayetlerini böyle açıklar ki doğru yolu bulasınız.

Al-i İmran Sûresi, 3:103

Dinlerini parça parça edip guruplara ayrılanlar var ya, senin onlarla hiçbir ilişkin yoktur. Onların işi ancak Allah'a kalmıştır. Sonra Allah onlara yaptıklarını bildirecektir.

En'am Sûresi, 6:159

İçindekiler

Takdim	ix
Önsöz	xiii
Teşekkür	xix
1. İslam İktisadı: Genel Bakış	1
2. İslam İktisadının Doğası	31
3. İslam İktisadının Metodolojisi	61
4. Uygulamada İslam İktisadı	87
5. Gelecek İçin Bir Umut	95
6. Araştırmaların Gelecekteki Yönü	121
Ek 1. Hissedarların Sorumluluğu	127
Ek 2. Proje Değerlendirmesinin Hesaplanması	131
Notlar	137
Seçilmiş Kaynakça	143
Dizin	151

Takdim

Elinizdeki kitap 1994 yılında ilk defa yayınlandığında Sovyetler Birliđi daha yeni dağılmış ve birliği oluşturan ülkeler sosyalizmden çıkıp kapitalizme geçiş yapıyorlardı. Kapitalizm, sosyalizmle olan mücadelesini kazanmış görünüyordu ve liberalizm taraftarları zafer sarhoşluğuyla artık tarihin sonunun geldiğini ve insanlığın en mükemmel düzene ulaştığını iddia ediyorlardı.

Bu tartışmaların yaşandığı dönemde Muhammad Akram Khan *İslam İktisadına Giriş* kitabını Pakistan'da yayınlamıştır. Akram Khan, Dođu Bloku ülkelerinin yeni iktisadi düzen arayışlarına cevap vererek tercihin kapitalizm değil İslam iktisadı olması gerektiğini büyük bir öz güvenle dile getirmiştir. Alternatif olma vurgusu çok açıktır. Bu bağlamda kitabın muhatap olarak tüm insanlığı alması, değerini öne çıkararak ilk unsurdur zira İslam dini, belirli bir kavme değil tüm insanlığa indirilmiştir.

Muhammad Akram Khan'ın önsözüyle başlayan bu kitapta altı bölüm bulunmaktadır. İslam iktisadına genel bir bakışın verildiği ilk bölümden sonra İslam İktisadının doğası, İslam iktisadının metodolojisi ve İslam iktisadının uygulaması anla-

tılmaktadır. Son bölümde de gelecek çalışmalara yol gösterici açıklamalara yer verilmiştir. Konuların terkihi ve içeriğine bakıldığında önemli bazı meziyetlerin olduğunu görüyoruz.

Bunlardan ilki, yayınlanmasının üzerinden 23 yıl geçmesine rağmen kitabın güncelliğini kaybetmemiş olmasıdır. Kitaptaki bölümler İslam iktisadının önemli iddialarını sergilemektedir. Bu iddialar üzerinde halen aktif olarak çalışılmakta ve ilerlemeler kaydedilmektedir. Dolayısıyla, İslam iktisadı hakkında bilgisi olmayanlar, İslam iktisadının önemli iddialarını öğrenme fırsatı bulacaklardır.

İkinci olarak, Akram Khan kitabı çok açık bir dille yazmıştır. Bir kitap için anlatılanlar önemli olduğu kadar onun nasıl takdim edildiği de önemlidir. Bu açıdan okuyucular, anlaşılması rahat akıcı bir üslupla karşılaşacaklardır. Kitlelerin rahatlıkla anlayacağı bir dille yazıldığından İslam iktisadı hakkında bilgisi olmayan genel okuyucular dahi kitaptan önemli oranda istifade edecektir.

Üçüncüsü, kitabın bölümleri ve içeriği mevcut iktisat müktesebatını göz önünde bulundurarak yazılmıştır. Konular iktisat müktesebatının uğraştığı meselelere temas edilerek anlatılmaktadır. Tam istihdam, eksik istihdam, işsizlik, fakirlik, gelir dağılımında adaletsizlik, enflasyon, para, banka, faiz ve döviz kurunun istikrarsızlığı gibi iktisat müktesebatında çalışılan konular İslam iktisadının yaklaşımıyla ele alınmaktadır. Bu açıdan bu meselelerle uğraşan fakat İslam iktisadı hakkında bilgisi olmayan okuyucular bu kitaptan en fazla istifade edecek olanlardır.

Son olarak, bu değerli kitabın Türkçeye çevrilmesiyle İslam iktisadı alanında adeta kurak bir alan hüviyetine sahip olan Türkçe literatüre büyük bir katkı yapılmaktadır. Türk okuyucular bu kitapla İslam iktisadı hakkında daha nitelikli ve kapsamlı bilgi

edinme imkânı bulacağından bu durum, şüphesiz ki ülkemizin entelektüel birikimi için çok sevindirici bir gelişme olacaktır.

Muhammad Akram Khan'ın bu kitabını Türkçeye çevirme kararı alan değerli İKAM başkanı Doç. Dr. Lütfi Sunar'a ve yönetim kurulu üyelerine, kitabı Türkçeye büyük bir titizlikle çeviren Gökhan Umut'a ve emeği geçen herkese çok teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Hakan Sarıbaş